Број 218. У Новом Саду, у недељу 26. септембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 10 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ у кући г. Јов. Т. Чавића, у Новом Саду, на пијаци.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Грмљавина пред састанак угарског сабора.

У понедељак се састаје угарски сабор. А већ данас, у суботу, загрмио је министар-председник Тиса. И та је грмљавина таква, да се јасно види, како ће на сабору доћи до силне буре и ломњаве

Министар-председник Тиса штампао је отворено писмо својим бирачима. У писму стоји „бирачима“, али се тиче сабора и целе земље. У том писму објављује министар-председник, да хоће у државном сабору да направи реда.

Истина је, да у угарском сабору није било реда ни лане, ни ове године, све до последњег времена. У сабору је беснила опструкција. Мањина је спречавала саборски рад. Она је износила стотину ситних предлога, само да сабор не може свршити онај главни предлог. Тражила је толико пути на дан да се у сабору гласа поименично, те главна ствар није могла да дође на гласање. А уз то су у свакој ствари говорили посланици и по два пута, говорили не због ствари, него да прође време. Због овог нису били готови на време најважнији законски предлози, те је наступило ванзаконито стање.

Министар председник Тиса хоће да се не понављају више на сабору такве ствари. Он хоће то да спречи тиме, што ће предложити сабору нов пословник. Данашњи пословник давао је посланицима права да говоре до миле воље и да траже изобиљно поименично гласање. Министар председник вели у свом писму бирачима, да су неки саборски посланици претерали у слободи. Зато он хоће мало — брњице. Он хоће да мањина не може више с опструкцијом спречити рад већине.

Није још казао како. Владине новине тешкају свет да не ће — здраво. Неће одсећи цео језик само мало. Н. пр одредиће време до кога се мора у сабору свршити прорачун и још неке најглавније ствари. И кад то време изађе нема више говора, него се гласа. И кад је у сабору ларма, могу посланици написати председнику писмо и написати му: Ми гласамо за ово или оно и то онда — вреди.

Кад дође до брњице, онда брњица, виђе друго но брњица па ма златна била. А ово што хоће министар-председник Тиса то је баш подобра брњица. И ни мало фина.

Истина, није слава ни ово што је до сад било, ал ће бити још мања слава оно, што сад хоће да уведе министар-председник. Опструкција је привремена, ал сад ће сабор стално да носи „језик за зубе“. Сабор без слободоумног пословника, није сабор.

Опозиција неће лако пристати на измену, коју спрема министар-председник Тиса. Док јој се не метне брњица, она ће се бранити и уједати колико може. Зато ће бити велике буре и ломњаве у сабору, док министар-председник не протури свој предлог.

Многи држе, да министар председник има право јер на сабору мора бити реда. И кажу није право, да саборска мањина спречава већину у раду. То је тако! Али имамо ли ми истинску саборску већину?! Ко бира ту већину? Велика већина пунолетних држављана нема гласа. А и они који гласају, те мите, прете им, изигравају их. Већина код нас није већина. Зато та већина нема угледа.

Дајте нам опште, непосредно, тајно гласање по листинама и онда ће у сабору седети права већина. И та права већина имаће угледа. И неће се нико смети титрати с њом, јер ће то бити народна већина. И онда неће требати саборска брњица. А овако неће помоћи ни брњица, него ће у сваком погледу бивати све горе и горе.

Живот у манастирима у Ст. Србији

Призрен, 21. септембра.

Ко ступи ногом у Стару Србију не може тако рећи ни корака да начини а да не наиђе на какав остатак или бар траг некадашње старе српске славе и побожности. О томе сам се уверио идући из Призрена у манастир Св. Тројицу, која о Духовима слави своју славу. Често пута вам пратилац застане, заустави свога коња, скине бео фес, како тамо прост народ носи и прекрсти се. Зачудите се, што се тај човек ту побожно крсти, а нема ни крста ни раскршћа ни гроба каквог.

— „Овде је црквиште,“ говори побожно пратилац и показује на гомилу испретураног камења. „Овде је храм Свете Недеље, пројао је још пре двадесет година.“

Сјашите с коња да боље завирите у то освећено камење, а пратилац ће вам умети лепо да покаже, где је и олтар стајао. Тек тада опазите и темељ, и повеће углачано камење, а испод каквог камена наћићете и стародревну икону и оставке од запаљених и догорелих свећица.

И тако то иде непрекидно. Наћићете и на саме ониже зидине, и на њима при дну виде се лепо и остаци од маланих зидова и пратилац вам све тумачи: — Ту је био метох храма св. Петра Коришког, ту је опет свети Атанас, а ово никољска црква.

Тако је са развалинама. -- Али обично у шумама, на врлетима, често пута једва приступачним местима има и целокупних манастира. — За чудо, Турци нису хтели да баш све искорене. Тамо у тој дивљини изненади вас парче културе. Изненади вас по који пут и звук звона, и ако Турци по варошима и варошким српским црквама забрањују звона.

Изненаде вас дебели зидови, али то је само тек ограда око манастира. Зидови су како где, има их често и метар дебљине, и ако су од черпића зидани (нека врста набоја). Толико су високи, да од њих не видите сам манастир. Капија на улазу опточена је обично гвожђем, на њој је звекир и алка, да се јавља, ко добром намером и као пријатељ долази у манастир. Ако је манастир поле ближе вароши, онда он има око себе у облику ћелија, подигнуте многобројне собе; оне су све на боју. Доле су обично подруми и собе за оставу, а уз степенице пење се на доксат и оданде на тремове (собе) — Иоле имућнији трговац, занатлија и сељак има своју засебну собу, где о слави манастирској долази са породицом.

Унутри је манастир сиромашно украшен, али по каква знатна старина, скупоцено еванђеље, диван живопис на зидовима манастирским казује да је у овим крајевима некада текао бујан живот, пун благостања.

Калуђера има обично 2 - 3, а често само један. Манастир има обично много имања, у шумама и зиратној земљи. Али која му ваљда, једва смеје из забрана да сече дрва, колико му треба за гориво. Остало све секу Турци и Арнаути и продају за чаршију или за своју употребу. А земља се засејава онолико, колико је кадра манастирска послуга да са пушком у руци сачува.

Прост народ често ће по два дана пешачити, а неће пропустити манастирску славу. И онда када прође слава, дође да се записује: Трговци и занатлије по који грош и черек (круна) а сељаци по коју карлицу пшенице или кукуруза, лепчић сира, или коју овцу, нешто воска (свеће калуђери сами граде) и тамјана и то онда држи душу оном сиромашку калуђеру, који целе године проведе у тој пустињи и у својој молитви помиње благоверне српске владаоце: Св.. Симеуна, Св. Саву и остале, па се сети да у те светитеље уврсти и цара Душана и ако он није званично уведен у календар као светац. И опет онај калуђер живи задовољно, не харчи народно благо, већ са пушком у руци брани онај свети праг и олтар православља.

А овде код вас??

Будућа битка у Манџурији.

Петроград, 22. септембра.

Тешко је писати у напред шта ће се догодити на бојном пољу. Ни руски ни јапански заповедник војске неће то вешати о велико звово. Они то јављују својим владарима и главном ратном штабу, а ти то неће метнути у новине.

Официри, који су вешти у ратништву, могли би знати шта спрема Куропаткин и шта спремају Јапанци, али би морали знати, како се креће руска војска а како јапанска и колико је војске на ком месту. Али је данас то тешко дознати јер то крију као гуја ноге.

Још 1866. године у аустриско-пруском рату били су аустријански генерали тако лакомислени, те су пустили енглеске новинаре да све виде и све забележе. Сва кретања аустријске војске излазила су у енглеским новинама, а пруски посланик телеграфисао је из Лондона пруском главном штабу како се креће аустријска војска и колико је где има. По томе су Пруси скоро увек знали шта Аустријанци спремају и то им је помогло.

У руско-јапанском рату се јтаји кретање војске више но до сад. Али ево је већ 5 недеља како леже руска и јапанска војска на уском простору у Манџурији. Њихове предстраже боре се сваки час, а тамо где се боре, тамо и јесу и ту се нема шта крити. Из тога се видило мало по мало, где је руска главна војска и где је јапанска, те се из тога може прилично сигурно закључити, да ће идућа битка бити око Мукдена.

Све иде на то, да Куропаткин неће даље одступити, него и он хоће још пре зиме да прими велику битку. О тој битци се врло много говори и нагађа у војним руским круговима.

Сви се у томе слажу, да ће идућа битка бити једна од највећих што ју је видео свет. Бориће се до $^1/_2$ милијона војника са 1.600 до 1.800 топова. И у тој битци учествоваће и коњаници у великој мери, што до сад није било.

И пушке и топови су савршенији но што су их употребљавале до сада ма које војске. Ту ће се употребљавати балони (ваздушне лопте) да се види где је непријатељ, употребљаваће се ноћу рефлектори, који ће осветлити непријатеља као на дану, ту ће са употребити телефони, брзојави са жицом и без жица, да се споразумевају поједине војсковође између себе. Битка која предстоји, неће се свршити ни за неколико сати, а можда ни за неколико дана. Она ће трајати много дана и биће ужасна и крвава, какве можда није било равне.

Ово ће се по свој прилици свршити брзо, пре зиме, а зима иде. Пре зиме биће јаке борбе и у Кореји, у коју су ушли изненада оделења, а пре зиме ће сигурно Јапанци још једном покушати да освоји Порт-Артур.

Дани што иду, биће по свој прилици веома значајни у повесници руско-јапанског рата.

Руско јапански рат.

На бојишту руско-јапанском у целој Источној Азији нема ничега новог. Где-где се чаркају само предстраже, а новине и ако су пуне са разним вестима, подгрерају само старо. Може се узети као сигурно, да поморске битке код Порт-Артура није било и да су дописници из Чифуа ту битку само измислили.

Руска војска.

Руска војска стиже непрестано железницом, али не одлази сва на бојиште, већ употребљују један део да чува железнички пругу на који су се јако намамили Јапанци Они су врбовали Тунгузе и помешали се са њима, те у мањим четама траже да допру до пруге и разоре је. Мала чета могла би ћуприју железничку или други део који разорити врло лако за неколико тренутака, па би онда требале недеље да се то оправи. За то Руси тако пажљиво чувају своју пругу, што их стаје много војника.

Руси у кинеском оделу.

Јапанци јављају, да наилазе на врло многе руске чете у кинеском

оделу. То је с тога, што Кинези�ају за своју климу и своју зиму врло згодно одело, које је таман за оне прилике. Руси су према томе набавили кинеске огртаче, и пошто су они лакши од руских, заодели су један део своје војске.

Руси у Кореји.

Руси су се тако рећи изненада појавили у Кореји и упали су с више страна у њу. Сад утврђују своје чете, а имају коњанике и топове. Колико су се Јапанци поплашили од ових чета, види се најбоље по томе, што су послали у Кореју генерала Хаджегова, који је био командер царске гарде те ће он предузети команду у Кореји над свима јапанским трупама. Ово најбоље показује, колико је озбиљно стање у у Кореји, која је за леђима главне јапанске војске.

Предлог министра-председника Тисе.

Предлог министар-председника Тисе, да треба изменити саборски пословник изненадио је све политичке кругове, па и владину странку. Но владина странка ћути и помаже га, као у свему. Опозиција е врло јако огорчена и држи да он објављује рат опозицији. Хоће нове покоре у сабору, па да сабор распусти и нареди нове изборе, јер је већ наместио своје жупане и напунио до сад изборну благајну, кад је направио бароне и т. д. Клубови опозинијоних странака састаће се сутра у недељу, у вече.

Босна и — Јапан.

„Силни“ и „просвећени“ цар јапански није нигде нашао у Европи просвећеније земље од Босне и зато је својим орденом „Освештенога блага“ првога степена, одликовао једнога од просветитеља босанских — барона Кучеру. То ће бити сигурно зато, што је један члан „босанскога народа, који латиницом говори“ (иначе син израиљев) дочекао управитеља Босне и Херцеговине, барона Алборија, са хрватском и **јапанском** заставом. Или ће то — можда — бити пометња, да је орден, који је био намењен дру Франку (јапанском конзулу у Загребу) стигао на погрешну адресу?!

Једна паметна из Бугарске.

Барон Бурјан, који је дуго година био у Софији као аустро-угарски дипломата претрпио је пораз у својој „бугарској“ прилици. *И бугарски уметници су поред српских и хрватских и словеначких уметника одбили позив да учествују у другој југословенској уметничкој изложби у Сарајеву.*

Кратке вести.

— Досадашњи врховни командант Аустро-Угарске флоте, адмирал барон Шпаун, стављен је у пензију а на његово место постављен је гроф Рудолф Монтекуколи, досадашњи адмирал.

— Лондонски „Рајтеров Биро“ јавља, да су две руске крстарице виђене код острва Турсдеја у северном приморју Аустралије.

— Тројан, унук Ђорђа Анђелковића сељака из Крушевице (у Србији) дете од три године, несретним случајем пао је у казан пун ракије и удавио се. Родитељи, чувајте децу!

Време.

По брзојавном извештају од 25. септембра можемо очекивати: ветровито, поладно време, на многим местима киша.

Брзојави „Застави“.

Стигли 25. септембра ноћу.

Руско-јапански рат.

Петроград. Проноси се вест да су Јапанци поново напали са више страна на Порт-Артур али су одбијени са великим губитцима. Јапанци се све једнако устежу да иду напред. Мисле да ће Куропаткин напасти ускоро Јапанце, јер ће бити убрзо доста јак за то.

Ствар кнегиње Лујзе.

Беч. Дворско звање почело је данас расправљати ствар кнегиње Лујзе Кобург.

Побуна Срба у Турској.

Цариград. У Вранесу био је између Срба и Турака крвав сукоб. 200 наоружаних Срба, сељака, напали су турску војску и разјурила их. Пре тога су српски сељаци због десетине (порезе) једног турског спахију и 2 његова пратиоца ранили а тројицу су убили.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 25. септембра. (Брзојавни извештај.) — Жито: Трговина је текла мирно. Кукуруз (домаћи) 7 К 25 пот. — 7 К 40 пот. све по 50 килограма.

Течај новца.

Наполеон, 19 К 02 пот.

*

БУДИМПЕШТА, 24. септембра 1904. г. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 26.000 мтц

Готова роба.

Потиска шеница 77/82 кг. тешка 10 кр. 10 п. до 10 кр. 62½ п.
Бачка шеница 76/78 кг. тешка 10 кр. 20 п. до 10 кр. 50 п.
Банатска шеница 75/79 кг. тешка 10 кр. — п. до 10 кр. 30 п
Сремска шеница 74 78 кг. тешка 9 кр. 85 п. до 10 кр. 30 п.
} за три месеца.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV Vaczi-utcza 34.

ЛИСТАК.

Морнар.

Роман Пиера Лотија.

(Наставак)

ГЛАВА СЕДМА.

У кући се ублажила жалост, што више, од тога вечера као да зрачак наде уђе у тај дом. Није било могуће, да Јован продужи учење. Али се сви сложише да је најпогодније оно, што је он сам о својој будућности одлучио, а морнарско доба ће прохујати и све ће се заборавити.

Јован је добро израчунао: „После две године ступићу у морнаре, а после тога на три године положићу морнарски испит и постаћу капетан; за пет година заслужићу више него што ми треба и моћи ћу обојици помоћи. Тако ће опет среће бити у нашем дому, и заборавиће се сваки бол.

Са чврстом одлуком да ће добар бити и да ће вредно радити, постаде он опет онај стари Јован, безбрижан и весео.

Ако је хтео некуда да иде, то је ишао са својима. И тако су последњих вечери ишли заједно сви троје брижљиво и добро обучени, као да су хтели да разбију све оно, што би људи о њима помислили. Деда је ишао достојанствено у свом чистом, очетканом капуту, Јован у помодном енглеском капуту са рукавицама. Матер је Јован водио под руку, као што то чини добар син.

(Наставиће се.)

СВЕТОЗАР ЛИЧИНА
кабаничар у ШИДУ (Срем)
ПОТРЕБУЈЕ
ТРИ КАБАНИЧАРСКА ПОМОЋНИКА
који одма могу у посао ступити уз добру плату. I. 989 2—3

Целокупног лекарства
ДР. ДУШАН ШПИРТА
ЗУБАР
настанио се у **Новом Саду**, Главна улица бр. 9. I. спрат и ординира искључиво за зубе дневно. I. 971 2—3

ТРГОВИНА
ШПЕЦЕРАЈА, КОЛОНИАЛА, ДЕЛИКАТЕСА
ВИНА и ЈУЖНОГ ВОЋА
ЉУБОМИР ЈОВИЧИЋ
ЗАГРЕБ
потребује једног старијег и млађег помоћника веште детајлисте. I. 972 1—2

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК
од 22—24 године, који подпуно разуме помодну, кратке робе и шпецерајску трговину и који без погрешке говори српски, немачки и мађарски, — може одма добити место код фирме
RECSEI MIKSA
Bács Kula.
I. 961 3—3

БЕРБЕРНИЦА.
Продајем моју **берберску радњу**, која постоји 18 година у Новом Саду у „Ђурђијској улици“, до „Плевне“. Ближа извешћа даје
I. 977 3—3 ВЕЉКО ГАШПАРОВИЋ

Дражбени оглас.

Дана 3. (16.) октобра т. г. у 2 сахата после подне издаје потписана црквена општина на јавној дражби своју кућу, која је на најлепшем месту, на ћошку преко од цркве и политичне општине: и која има све нужне просторије за све врсте трговине, под закуп на три године, почињући од онога дана, како од надлежне области стигне одобрење.

У истој кући има осим собе за радњу још и друге три собе за становање с кујном, шпајзом, подрумом, шталом, шупом, котобањом, амбаром и другим нужним просторијама, уз врло лепо и пространо двориште с баштом.

У Бешки 21. септембра (4. октобра) 1904.

За српско-правосл. црквену општину

Председник: **А Јовановић** Перовођа: **Ђ. Прерадовић**

I. 982 3—3

✝

Тешким болом у срцу јављамо својим сродницима, пријатељима и познаницима тужну вијест, да се је наш никад непрежаљени син, односно муж, отац и брат

Милош Ђ. Шаулић,

вршилац дужности

министра правде,

наглом смрћу преселио у вјечност 19. тек. мјес. овдје на Цетињу, у 31. години свога живота.

Ожалошћени:

Отац — **Ђока**; мајка — **Ружица**; жена **Олга**; кћер — **Босиљка**; брат **Урош**; сестре **Милева** и **Мара** са осталом родбином.

Цетиње, 19. септембра 1904.

Потребујем за моју радњу мануфактуре и моде I. 946 3—4
ДВА СТАРИЈА и ДВА МЛАЂА
ПОМОЋНИКА,
који говоре немачки, романски, српски и мађарски. Ступити могу одма. Добра плата.
Никола Стојановић,
у Белој Цркви (Fehértemplom).

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Потписана продајем из слободне руке моју у Митровици под кућбр 1480 у низкој улици налазећу се **КУЋУ**, састојећу из сљедећих просторија, и то: **8 соба, 1 кујна 1 ходник, 1 предсобље, 1 анфарт затворен стаклени врати** затим 1 подрум и 1 комору (speis) посебно у дворишту 1 соба, 1 шупа, и 1 свињац под једним кровом. Повољна цена и увјети. — Упитати код куће власнице **Роза Шпачек** преудата **Филиповић у Митровици** Гостиона Наце (Игњата) Филиповића.

I. 993 1—3

УПРАВА ДОБРА
„КУРЈАКОВАЦ“,
пошта Мартинци (Срем)
потребује једног
БАШТОВАНА
који је осим баште за кухињу, особито вешт у рационалном пчеларењу са помичним сећем и донекле у обрађивању новог винограда упућен Наступ службе одмах, понуде са назнаком плате и конвенције, нека се шаљу на управу. I. 990 2—3

Част ми је п. г. известити да сам у Београду отворио радњу под мојом фирмом
ЂОКА А. ПЕЦУЉ
прва посредничка радња
БЕОГРАД, Дечанска улица бр. 9.
У којој ћу обављати следеће послове; и то: Како куповину тако и продају непокретних имања, као кућа, празних плацева, летњиковаца, шума, ораће земље, ливада и мајдана и т. д.
А за продају имам 500 ланаца ораће земље, груписано у једном комаду са свима потребним зградама, поред пруге жељезничке, под врло повољним условима Који се за исто интересује нека се изволи обратити горе именованој фирми за опширнија извешћа.
С поштовањем
I. 963 3—6 **Ђока А. Пецуљ.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Костантин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду